

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.2.42.2026.PSZ

Pan
Leszek Leśko
Burmistrz

Urząd Miejski
ul. Wolności 20
59 – 830 Olszyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, 17 sierpnia 2026 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana:	Urząd Miejski w Olszynie
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Leszek Leśko – Burmistrz, w okresie od dnia 1 lipca 2025 r. do dnia 23 lipca 2026 r. (akta kontroli str. 1)
Zakres kontroli:	Realizacja zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą od dnia 1 lipca 2025 r. do dnia 23 lipca 2026 r.
Podstawa prawna kontroli:	Art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ¹ Plan Wojewody Dolnośląskiego na II półrocze 2026 r. z dnia 26 czerwca 2026 r. (w tym wskazanie planu kontroli)
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	Od 23 lipca 2026 r. do 7 sierpnia 2026 r.
Kontrolerzy:	1. Piotr Szafarowicz, główny specjalista, upoważnienie nr 337 z dnia 7 lipca 2026 r., sygn. PS-NKWR.0030.337.2026.PSZ 2. Martyna Kwiecińska, inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 338 z dnia 7 lipca 2026 r., sygn. PS-NKWR.0030.338.2026.PSZ (akta kontroli str. 12 – 13)

¹ zwanej dalej „ustawą” (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, które wywołały skutki w zakresie ostatecznej realizacji zadań ustawowych.

III. Ustalenia kontroli:

1. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny. Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olszynie² złożył do protokołu wyjaśnienia, że na dzień kontroli, jak i w okresie objętym kontrolą, nie został opracowany, i tym samym, nie został przyjęty do realizacji uchwałą Rady Miejskiej w Olszynie 3 – letni gminny program wspierania rodziny. Dyrektor GOPS potwierdził również, że w Gminie Olszyna powyższy program nie funkcjonuje od 2020 r. Nie wskazano żadnych przyczyn istniejącego stanu. Brak opracowania i realizacji 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny stanowi nieprawidłowość w świetle art. 176 pkt 1 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 14, 20)

2. Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, wójt, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Dyrektor Ośrodka przygotował sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olszynie za 2025 rok i złożył je w Urzędzie Miejskim w Olszynie w dniu 16 marca 2026 r. Sprawozdanie w części dotyczącej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny opisuje przede wszystkim działalność asystenta rodziny (liczba rodzin pod opieką, dokumentacja, podejmowane czynności, współpraca z innymi instytucjami, itp.) oraz działalność Ośrodka w przypadkach interwencji i kryzysów w rodzinie. Sprawozdanie w omawianej części nie zawiera wykazu potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, np. zapewnieniem miejsc dla dzieci w placówce wsparcia dziennego, co uznaje się za uchybienie. Należy podkreślić, że brak gminnego programu wspierania rodziny oraz brak określenia potrzeb w wyżej wymienionym sprawozdaniu wpłynęły na rzetelność danych przedstawionych Radzie Miejskiej w Olszynie.

(dowód: akta kontroli str. 58 – 68)

² zwanego w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „GOPS” lub „Ośrodkiem”;

3. Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, do zadań własnych gminy należy tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz ich finansowanie. Dyrektor, w ankiecie z działalności GOPS w Olszynie w okresie objętym kontrolą, wskazał, że asystent rodziny miał możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji i kompetencji zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach w formie stacjonarnej i online. Złożono do akt kontroli kopie stosownych zaświadczeń i certyfikatów. Gmina Olszyna zabezpieczyła, w okresie objętym kontrolą, kwotę 554 zł na podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 15, 26 - 27)

4. Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Dyrektor GOPS złożył do protokołu wyjaśnienia, że na terenie gminy Olszyna nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego, jak również Gmina nie zleciła realizacji zadania prowadzenia placówki wsparcia dziennego w trybie art. 190 ustawy, jak i burmistrz nie wydał zezwolenia żadnemu podmiotowi na prowadzenie takiej placówki. Podstawową przyczyną braku placówki wsparcia dziennego był brak funduszy w budżecie Gminy. Jednakże w świetle art. 176 pkt 3 lit. c ustawy brak zapewnienia miejsc dla dzieci w placówce wsparcia dziennego stanowi nieprawidłowość.

(dowód: akta kontroli str. 14, 20)

5. Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. a ustawy, do zadań własnych gminy należy tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Olszyna zatrudniona była w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jedna osoba na stanowisku asystenta rodziny. Pod jej opieką było łącznie 18 rodzin, przy czym liczba rodzin pod opieką w poszczególnych miesiącach, od lipca 2025 r. do lipca 2026 r., nie przekraczała 15, a średnia miesięczna wynosiła 10,2. Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodzinami dokonano oceny prawidłowości i zgodności realizowanych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono, co następuje:

- a) wgląd pracownika socjalnego w sytuację rodzin spowodowany był uzależnieniem od alkoholu rodziców, przemocą domową, samotnym rodzicielstwem, wielodziećnością oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy pracownik socjalny udał się do każdej rodziny i sporządził Rodzinny Wywiad Środowiskowy część I;

- c) zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy pracownik socjalny niezwłocznie po sporządzeniu wywiadu środowiskowego w każdej rodzinie dokonywał analizy jej sytuacji i występował do dyrektora Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asystenta;
- d) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy dyrektor Ośrodka przydzielał każdej z rodzin asystenta;
- e) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy pobrano od każdej rodziny zgodę na współpracę z asystentem rodziny. Dodatkowo każda z rodzin objęta opieką asystenta podpisywała dokument pn. „Zasady współpracy asystenta z rodziną”. Dokument określał wzajemne obowiązki i zobowiązania mające na celu sprawną i efektywną współpracę;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy asystent sporządzał dla każdej rodziny „plan pracy z rodziną” na podstawie uprzednio zebranych informacji w formie oceny sytuacji rodziny. W planach zostały określone zakresy realizowanych działań oraz przewidywane efekty tych działań. Nie zostały określone terminy realizacji poszczególnych działań, jak również plany pracy z rodziną nie były konsultowane z pracownikiem socjalnym, co w świetle art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy stanowi nieprawidłowość;
- g) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy sporządzano okresową ocenę sytuacji każdej rodziny wraz z informacją o zasadności dalszej współpracy. Przedmiotowy dokument błędnie zatytułowano „Okresowa ocena z pracy asystenta rodziny”, co należy poprawić. Pierwszą i kolejne oceny sytuacji rodziny dokonywano co sześć miesięcy. Dyrektor Ośrodka potwierdzał podpisem zapoznanie się z ww. dokumentem;
- h) w przypadku rodzin, z którymi zakończono współpracę asystent monitorował ich sytuację w czasie ustalonym indywidualnie dla każdej rodziny i dokumentował swoje uwagi na „karcie monitoringu”.

Asystent rodziny, w ramach dokumentowania swojej pracy, prowadził „Harmonogram działań w rodzinie” gromadzący dane dotyczące daty odwiedzin w rodzinie, podjętych działań i rozmów, uwag o realizacji bieżących działań, a także podpisy asystenta i członka rodziny. W aktach rodzin objętych asystą stwierdzono liczne notatki służbowe z przebiegu wizyt w rodzinie oraz kontaktów podejmowanych z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 22, 38 – 56)

6. Zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy, gmina organizuje pracę z rodziną prowadzoną w szczególności w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizacji „grup wsparcia”.

W okresie objętym kontrolą w strukturze Urzędu Miejskiego w Olszynie funkcjonował Punkt Konsultacyjny czynny w poniedziałki w godzinach od 16 do 18, w czwartki od 8 do 10 oraz

w pierwszy i ostatni wtorek miesiąca w godzinach od 15 do 18. W Punkcie dostępnych było dwóch terapeutów ds. uzależnień oraz psycholog. Organizację dostępu do specjalistów i terminy spotkań osoby zainteresowane uzgadniały z pracownikami GOPS. Najwięcej osób zainteresowanych było spotkaniem z psychologiem. Każdy ze specjalistów prowadził dokumentację z przebiegu wizyt. W Olszynie pomocy i wsparcia psychologicznego udzielał również psycholog, lecz były to wizyty płatne. Z tej pomocy, za pośrednictwem GOPS, skorzystała w okresie objętym kontrolą jedna rodzina.

Gmina Olszyna na bazie własnych zasobów ludzkich nie miała możliwości zapewnienia i prowadzenia terapii ani mediacji. W porozumieniu ze Starostwem Powiatowym w Lubaniu organizowano mediacje dla osób zainteresowanych. Z kolei bezpłatną terapię zapewniała Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lubaniu oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego w Zgorzelcu. Z uwagi na brak wniosków w okresie objętym kontrolą nie realizowano usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi. Podkreślić jednak należy, że od października 2024 r. Gmina Olszyna prowadzi Centrum Opiekuńczo – Mieszkaniowe. W Centrum na stałe zamieszkuje 8 osób, a 12 korzysta z pobytów całodziennych. Wszystkie osoby mają orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Centrum zatrudnia terapeutę, fizjoterapeutę, psychologa, pedagoga i opiekunki. Osoby korzystające z usług Centrum mają zapewnione treningi samodzielności, rehabilitację, zajęcia terapeutyczne, wsparcie specjalistyczne i opiekę pielęgnacyjną. W gminie Olszyna funkcjonuje również wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego.

Nieodpłatną pomoc prawną zapewniał prawnik z Urzędu Miejskiego w Olszynie, w każdy poniedziałek w godzinach od 9 do 13.

Z uwagi na silny opór psychiczny uczestników „grupy wsparcia” przed ujawnieniem problemów opiekuńczo – wychowawczych w małym lokalnym środowisku, odstąpiono od formuły spotkań grupowych na rzecz indywidualnej pracy z klientem. W gminie funkcjonowała jednak grupa wsparcia dla anonimowych alkoholików.

(dowód: akta kontroli str. 16 – 17, 20 – 21, 23 – 24)

7. Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. b ustawy, do zadań własnych gminy należy tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Dyrektor w ankiecie z działalności GOPS stwierdził, że w okresie objętym kontrolą nie funkcjonowały na terenie gminy Olszyna rodziny wspierające, o których mowa w art. 29 ustawy. Z uwagi na brak potrzeb rodzin objętych asystą lub rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w zakresie pomocy rodziny

wspierającej, nie podejmowano żadnych działań w kierunku ich pozyskania, co stanowi nieprawidłowość w świetle art. 176 pkt 3 lit. b ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 14)*

8. Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej (...). W badanym okresie Gmina Olszyna na podstawie not księgowych wystawianych przez Starostwo Powiatowe w Lubaniu ponosiła koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 18. dzieci było umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu lubańskiego i poza nim, w tym: 6 w rodzinach spokrewnionych, 3 w rodzinnych domach dziecka i 9. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Kopie wybranych losowo not księgowych złożono do akt kontroli. *(dowód: akta kontroli str. 15 – 16, 30 – 37)*

9. Realizując obowiązek wskazany w art. 176 pkt 6 ustawy i dotyczący sporządzania oraz przekazywania Wojewodzie Dolnośląskiemu sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, Gmina Olszyna przekazała, w okresie objętym kontrolą, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, dwa sprawozdania rzeczowo – finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, pierwsze z naruszeniem terminu, tj. 7 sierpnia 2025 r. za I półrocze 2025 r., i drugie terminowo, tj. 15 stycznia 2026 r. za II półrocze 2025 r. Nieterminowe przekazywanie sprawozdań rzeczowo – finansowych stanowi uchybienie, które należy wyeliminować z bieżącej praktyki.

10. Zgodnie z art. 176 pkt 7 ustawy, do zadań własnych gminy należy prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

W GOPS od lipca 2025 r. prowadzony był rejestr zgłoszeń problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinie. Każde zgłoszenie (ustne, pisemne, telefoniczne, internetowe) odnotowywane było w dokumencie pn. „Protokół zgłoszenia występowania problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinie”. Od lipca do grudnia 2025 r. odnotowano 11 zgłoszeń, natomiast od stycznia do 23 lipca 2026 r. 14 zgłoszeń. Po przyjęciu zgłoszenia i sporządzeniu przedmiotowego protokołu sprawę przejmował pracownik socjalny z terenu zamieszkania rodziny. Na podstawie losowo wybranej dokumentacji zgłoszonych spraw stwierdzono, że pracownik socjalny podejmował pierwsze czynności przed upływem tygodnia od dnia zgłoszenia, wchodził w środowisko rodzinne, dokonywał rozpoznania problemów, sporządzał stosowne notatki służbowe, a następnie (w zależności od sprawy) uruchamiał procedurę wnioskowania do sądu o wgląd w sytuację dzieci w rodzinie, wszczynał procedurę

„Niebieskie Karty”, podejmował pracę socjalną z rodziną, na wniosek rodziny uruchamiał pomoc finansową, a także sporządzał i podpisywał kontrakty socjalne lub wnioskował do dyrektora Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta. *(dowód: akta kontroli str. 18 – 19, 21 – 22)*

11. W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudniona była w pełnym wymiarze czasu pracy jedna osoby na stanowisku asystenta rodziny. M.K. miała wymagane kwalifikacje zawodowe, tj. wykształcenie wyższe na kierunku praca socjalna oraz wyższe magisterskie na kierunku pedagogika. W aktach osobowych stwierdzono oświadczenia i zaświadczenia dotyczące kwestii wskazanych w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 57)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym Urzędu Miejskiego w Olszynie stwierdzono nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń w badanych obszarach:

1. W Gminie Olszyna nie został opracowany i uchwalony 3 – letni gminny program wspierania rodziny;
2. Gmina Olszyna nie prowadziła placówek wsparcia dziennego, nie zleciała prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz nie wydała zezwolenia podmiotowi na prowadzenie placówki wsparcia dziennego, i tym samym, nie zapewniała w nich miejsc dla dzieci;
3. W planach pracy z rodziną nie zostały określone terminy realizacji działań, jak również plany nie były konsultowane z pracownikiem socjalnym;
4. W Gminie Olszyna nie podejmowano działań w kierunku pozyskania rodzin wspierających.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne:

Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano kierownikowi kontrolowanej jednostki, drugi złożono do akt postępowania kontrolnego nr PS-NKWR.431.2.42.2026.PSZ.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe asystenta rodziny oraz oświadczeń i wyjaśnień złożonych przez dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olszynie wskazanego przez burmistrza Olszyny do reprezentowania Gminy w zakresie niniejszego postępowania. Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli Urzędu Miejskiego w Olszynie pod numerem 5.

Na podstawie ustaleń kontroli, w celu poprawy realizacji kontrolowanych zadań, wydaje się zalecenia pokontrolne:

1) Opracować i realizować 3 – letni gminny program wspierania rodziny.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

Termin realizacji: 31 października 2026 r.

2) Zapewnić dzieciom miejsca w placówkach wsparcia dziennego.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

Termin realizacji: niezwłocznie.

3) Określać w planach pracy z rodziną terminy realizacji działań i konsultować plany pracy z rodziną z pracownikiem socjalnym.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

Termin realizacji: na bieżąco.

4) Podejmować działania w celu tworzenia warunków do działania rodzin wspierających.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 980). W terminie do dnia **1 listopada 2026 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń i uwag wskazanych w niniejszym wystąpieniu.

GLÓWNY SPECJALISTA

Piotr Szafarowicz

(przewodniczący zespołu inspektorów)

praceownik niedobczy

(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz

Zastępcza Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
(kierownik jednostki kontrolującej)

